

Arquitecte i humanista

Xavier Antich

No apareix a les llistes de llibres més venuts per Sant Jordi, ni es compta entre aquells llibres que, per raons diverses, acostumen a rebre més difusió i suport mediàtic del que, en realitat, necessiten o mereixen. I tanmateix, és un llibre deliciós, una joia brillant i vibrant, plena d'intel·ligència i sensibilitat. Està escrit per un arquitecte, professor i poeta. Parla d'art i de música, de literatura i, esclar, d'arquitectura, amb una profunditat i un rigor poc habitual. No pas en termes tècnics, com qui s'adreça només als especialistes, sinó amb autèntica voluntat reflexiva, comunicativa i assagística.

Un arquitecte? Sí, i això no hauria d'estranyar: entre els científics i tècnics, els arquitectes són, i ho han estat durant els darrers segles, els més humanistes, segurament perquè la seva preparació, que exigeix una extraordinària competència estrictament tècnica, i el seu ofici, de naturalesa eminentment productiva, han estat tradicionalment associats als processos creatius de les arts, la música i la literatura, respecte de les quals, en general, sempre s'han sentit a prop.

En aquest llibre, amb tota naturalitat i amb gran frescor, s'hi troben consideracions, molt estimulants i profundes, i sovint brillants, sobre Valéry, Joyce i Proust, però també, per exemple, sobre Coetsee. Sobre Goya i Maurizio Cattelan o Miquel Barceló. Sobre Bach i Beethoven, però també sobre Scelsi o Cage, no debades l'autor ha fet estudis de composició i ha freqüentat els laboratoris experimentals de so. Sobre els processos creatius i alhora sobre l'admiració contemplativa i especulativa que provoquen certes obres.

Sóc dels qui pensen que l'única experiència comparable, per la seva intensitat, al plaer que obtenim de la relació íntima i freqüent amb les arts, la literatura o la música és el fet de parlar-ne amb els altres. I aquest llibre és això: una conversa oberta sobre l'arrel de la fascinació estètica que provoca una variació musical, l'organització dels volums d'un edifici o els recursos retòrics d'un relat narratiu. La qüestió, plantejada en el text de manera recurrent, i no és pas una qüestió menor, és per què algunes obres ens atrapen i admiren de forma que no podem deixar-les, fent que hi tornem, un cop i altre, a contemplar-les, llegir-les o escoltar-les.

Ja ho podem dir: és el llibre de Joaquim Español titulat *Entre tècnica i enigma. Mirades transversals sobre les arts*, acabat de publicar per Edicions de 1984. No el busquin, ja els ho deia, entre els més venuts la diada del llibre, ni els estranyi no haver-ne sentit a parlar en la pluja fina, o espessa, de les tan sovint artificials campanyes de promoció de novetats. Però el trobaran, sens dubte, a les llibreries dignes d'aquest nom i, si es decideixen a llegir-lo, cosa que recomano amb entusiasme, tenen garantides moltes hores de plaer i de coneixement. Què més se li pot demanar a un llibre? Què menys?